

ἀπολάμβαναν μερικά προνόμια· ἦσαν προσέτι βέβαιοι, ὅτι ποτὲ δὲν θέλουν πέσει εἰς δυστυχίαν· ὅθεν ὅσοι εἶχαν τοὺς τρόπους ἐπήγαιναν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐσπούδαζαν τὴν ἱτρικὴν, ἐπίστρεφον μὲ διαφόρους γνώσεις, καὶ ἔχοντες εἰσοδὸν εἰς τὰς πλουσιωτέρας οἰκογενεῖας ἐνεργοῦσαν κάμποσον εἰς τὰ ἤθη, ἐξυπνοῦσαν τὰ πνεύματα καὶ ἔκαμαν αἰσθητὰς μερικὰς τῶν μεγάλων μας ἐλλείψεων. Περιττὸν νὰ σημειωθῆ, ὅτι ἡ ἐπιβροχία τῶν ἦτον ἀνάλογος μὲ τὴν κατάστασιν τῆς ἱατρικῆς καὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὅτι ὅλοι οἱ ἱατροὶ δὲν ἦσαν τοιοῦτοι. Ἡ μεγάλη βαρβαρότης τῶν Τούρκων, ἡ καταφρόνησις τῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, αἱ σχέσεις τῶν μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις, καὶ ἡ ἐκ τούτου ἀνάγκη νὰ ἔχουν Ἑλληνας διερμηνεῖς, ἐπαρακινοῦσε τοὺς Ἑλληνας νὰ μανθάνουν ξένας γλώσσας, κατ' ἐξοχὴν τὴν γαλλικὴν, νὰ καταγίνωνται εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν διπλωματικὴν τῆς Εὐρώπης· αὐτὴν τὴν πολιτικὴν ἀξίαν καταρχὰς ἱατροὶ τὴν ἔλαβαν.

Ἡ εἰς τοὺς Γραικοὺς διωρισμένη διοίκησις τῶν δύο ἡγεμονειῶν Βλαχίας καὶ Μολδαβίας διὰ πολλοὺς λόγους συνεισέφεραν κάμποσον. Κάθε Ἑλλὴν ἤμποροῦσε νὰ λάβῃ τὴν ἀξίαν τοῦ διερμῆ ἕως εὐκολώτερον *ceteris paribus*, ὅταν ἦτον πλέον πεπαιδευμένος, καὶ κάθε διερμηνεὺς ἤμποροῦσε νὰ ἀναβῆ, καθὼς λέγουν οἱ Φαναριῶται, εἰς τὸν θρόνον τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Οἱ ἡγεμόνες δὲν ἔπαυαν νὰ σημαίνουν εἰς τὴν πόρταν ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τῆς μὲ τὰς εὐρωπαϊκὰς δυνάμεις· οἱ ἐπίτροποι τῶν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἔπρεπε νὰ ἰσορροποῦν μὲ τοὺς διερμηνεῖς, ἢ νὰ μεταχειρίζωνται εἰς τὰς ὑποθέσεις τῶν ἄλλους μὲ παιδείαν· οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἡγεμόνων ὁμοίως καὶ οἱ εἰς τὰ πρῶτα ἀξιώματα ὡσεπιτοπλεῖστον ἀπαιτεῖτο νὰ εἶναι πεπαιδευμένοι· καθεὶς τόσον εὐκολώτερον ἐδύνατο ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν ἡγεμόνων, καὶ νὰ προβασθῆ ὅσον εἶχε περισσότεραν παιδείαν. Ὅθεν οἱ πλουσιώτεροι γονεῖς ἐφρόντιζαν νὰ παιδεύθωσιν τὰ τέκνα τῶν· οἱ προκομμενέστεροι διδάσκαλοι ἐζητοῦντο κ' ἐπληρόνοντο περισσότερον· πολλοὶ πτωχοὶ νέοι ὑπόμειναν κάθε σκληραγωγίαν, καὶ ἀπόφευγαν ἄλλα ἐπαγγέλματα ἢ διὰ νὰ γωνοῦν διδάσκαλοι, ἢ διὰ νὰ ἐμβουῖν εἰς τὸ σύστημα τῶν Φαναριωτῶν μὲ ἐλπίδα ταχέως προβιβασμοῦ. Πολλῶν ἀσημάντων καὶ πτωχῶν οἱ υἱοὶ, εἰς διάφορα τῆς Ἑλλάδος μέρη γεννημένοι, ἔφθασαν εἰς τοὺς μεγαλύτερους βαθμοὺς· καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη εὐρίσκονται τοιοῦτοι μεταξὺ τῶν Φαναριωτῶν, οἱ δὲ περισσότεροι τῶν νέων εἶναι τοιοῦτων, ἢ ἱατρῶν υἱοί· τοῦτο ἐρέθιζε καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς νέους, καὶ τοῦτο ἐβίβα μεγαλύτεραν ὑπόληψιν εἰς τὴν μάθησιν· κ' ἐπειδὴ ἡ Κωνσταντινούπολις, ὡς πρωτεύουσα, εἶχαν ἐπιβροχίαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, τὰ εἰρημμένα αἰτια ἐνέργησαν καὶ εἰς ἄλλα μέρη· δὲν πρέπει ἕμως νὰ σιωπήσω ὅτι πολλὰ ὄλιγοι ἀπ' ὅσους ἐφαναριωτίσθησαν διὰ τῆς παιδείας ἐσύνησαν μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τῆς ἐτιμοῦσαν ἀληθινὰ τοὺς πεπαι-

